

Comenius, F. A. : *Eruditionis
scholasticae pars prima. Ve-
stibulum ...* Lőcse 1657.

NYELVEKNEK
TORNATZABAN
I.

Hivatal.

- J**övel Gyermekek,
2. Szóllok te veled szükséges dologról, mindenekfelett
 3. Szólly: meg-hallom.
 4. Akarszé Böltsé lenni?
 5. Mitsoda az. Böltsé lenni?
 6. Erteni mindenekeket; és igazán Tselekedni mindenekeket; és igazán Szóllani mindenekekről.
 7. Akarok; de ki adgya azt énnékem.
 8. Az Isten és a' Társalkodás, az élő és holt Böltsékek.
 9. Mitsoda élőekkel? a' Tanítókkal (kel)
 10. Es mitsoda Hóltakkal?
 11. Azokkal a' kik mi előttünk élének, s' még is szólaski velünk a' Könyvekben.
 12. Elégé az? Elég.
 13. Tsak Istennek Könyörögj, a' Tanítónak engedgy; a' Könyveket szereffed.
-
14. De hogy meg-értted, azokat a' Böltséket
 15. Tanullyad a' beszédet, mellyen irtanak
 16. Tudni-illik a' Deák Nyelvet,
 17. A' melly szép, és közönséges a' népeknél s' tudókat térszen.

18. Ki tanít meg engemet arra?
 19. En, Isten segítségével:
 20. Könyű úton penig, a' mely három részre őszol,
 21. Az elsőben részszük. Ie, annak minden *Fundamentom*it
 22. A' Másodikban fel. emellyük annak egész szük-
 séges *Alkotmányát*.
 23. Az Harmadikban hozzá adgyuk minden némű
Ekecségét.
 24. Amaz Elsőt végezzük-el ebben az első Köny-
 vetskében.
 25. A' mellyet most véz kezében a' melly *Nyelv-*
nek TORNATZANAK mondatik:
 26. A' Második el-végeztetik, a' leg-közlebb kö-
 vetkező Könyvben,
 27. Melly *Nyelvnek AITAIANAK* neve-
 zetik.
 28. A' Harmadika' harmadik (Könyvben),
 29. Mellyet hívunk *Nyelvnek PITVARANAK*
 30. Es innét borsátlak tégedet a' Könyv-íróknak
*PALOTAJÓRBA*N,
 31. Azaz, a' böltsen írt Könyvekhez,
 32. hogy te is légy bölts, okos, ekecsen szólló.
 33. E' dolognak nehéz volta el ne ijelstzen tégedet
 34. A' kikiván (tudni) mindeneiket meg. fog az,
 35. Ha a' Kezdetre nehéz,
 36. A' Középe könnyű lészén,
 37. S' Vég. gyönyörű lészen.
 38. A' ki jól meg-külömbözteti a' dolgokat, jól
 tanít.

ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR
 Művelődéskönyvtár
 1853. évi 10. 866

39. Es

39. Es a' ki jól rá figyelmezt; jól tanul: ez nem tsal.
 40. Notza fogj hozzá, Isten nevében. (meg.)

I I.

Dolgoknak Őstája.

41. *MINDENNEK, VALAMINEK, SEMMINEK* vagyon *Nevek*
 42. A' Minden: Isten, Világ, Ember.
 43. A' Valami: Dolog, módgya (a' dolognak)
Mo'zgas.
 44. A' dolgokban vagyon: Egész, Rész, Fogyatkozás.
 45. a' Mo'zgasban vagyon: Szerző ok, Erő, Efzköz.
 46. a' Rész: Fél, Darab, Morla.
 47. az Egészben vagyon: Kezdet, Közép, Vég.
Rend, Idő, Hely.
 48. a' Rendszerben vagyon: Szám, Mérték, Fohr.
 49. az Időben vagyon: Szem. pillantás, Kéfedő-
 lem, Ora, Nap, Hét, Holnap, Esztendő, Száz-
 esztendő, Örök Idő.
 50. a' Napban vagyon: Reggel, Dél, Este: Esz-
 hajnal, Estszaka, Hajnal.
 51. az Esztendőben vagyon: Tavasz, Nyár, Ősz, Tél.
 52. a' Helyben vagyon: Tágasság, Tavuly. létel,
 Határ, és e' világnak négy része.
 53. a' Dolognak eredeti: Teremtészet, Mesterség,
Történet.
 54. a' Dolog: Test, Lelki állat, Al. ortza,
 55. a' Testben vagyon: Matéria, Forma, Felső. szín,
 56. a' Lelki állat: Ember lelke, Angyal, Ördög,
 a' kiknek lakó helyek: Az Elterő állats az Eg. a'
 Pokol.

42

57. Az

57. *Az Eltérő állatok:* Tűz, Levegő ég, Viz, Föld.
 58. *az Ebben vannak:* Egi tűndőlő állatok. *a'* mellyektől származik: Meleg és Hideg, Hó és Fagy.
 59. *az Egi tűndőlő állatok:* Nap, Hold, Tsillag.
 60. *a' Napban vagyon:* Világosság, Sugár, Fényesség. *Fényesség nélkül vagyon:* az Árnyék, Homály, Sötétség.
 61. *a' Tűztől vagyon:* Szikra, Láng, Füst és Korom. *a' Tűzben vagyon:* Tűzes üzőg, Eleven-szén, Sarátzok. *a' Tűz után marad:* Füsttől üzőg, Holt szén, Hamu.
 62. *a' Levegő égben vagyon:* Szél, Napkeleti-szél, Déli-szél, Nap-nyugoti-szél, Északi-szél. *Ismét:* Pára, Köd, Fölgő, Szivárvány.
 63. *a' Fölgőből jő:* Eső, Hó, Jég-eső, Harmat, Zuzmaráz, Mauna, Villámás, Meny-dörgés, Meny-kü.
 64. *a' FOLTO viz:* Forrás, Kút, Patak, Kerengő folyó viz, Nagyfolyó viz, Sebesen folyó viz.
 65. *az Alló viz:* Láp, állótó, folydogalótó, Tenger.
 66. *a' Folyó vizben vagyon:* Folyamat, Fenék, Örvény, *avagy* Gázló.
 67. *a' Tengerben vagyon:* Hab, Habzás, Mélység, *avagy* Sziget.
 68. *a' Vízből létszen:* Tsöp, Buborék, Tajték, Jég.
 69. *a' Víz mellett vagyo:* Szél, Víz part, Tenger part.
 70. *a' Földben vagyon:* üreg. *a' Föld felett:* Hegy, Völgy, Mező.
 71. *a' Mezőben vagyon:* Göröngy, Domb, Halom.

72. *a' Víznyős föld:* Seppedék, Mocsár, Híg-sár.
a' Száraz föld: Rög, *avagy* Por,
 73. *a' Föld:* Agyag, Fejér Créta, vörös Créta.
 74. *a' Földből való:* Földben termelő állat, Földből ki-nőtt zöldellő állat, Lelkes állat.
 75. *a' Földben Termelő állat:* El-olvadható állat, Ertz nem, Kő.
 76. *El-olvadható állat:* Só, Témfo, Salétrum, Kén-kő, Gáliz-kő, Gyanta.
 77. *az Ertz nem:* Fekete ón, Fejér ón, Vas: Réz, Arany, Ezüst, Kén-eső. (dog.
 78. *Tsinált Ertz nemek:* Atzél, Velenteiréz, Bá-
 79. *a' Kő:* Fövény, Porhanyó kő, Kővets, Öreg kő, Kova, Fén.kő: Márvány-kő, Magnes, Drága kő.
 80. *a' Drága kővek:* Gyémánt, Saphir, Rubint, Smaragd, Jáspis &c.
 81. *a' Drága kővekhez hasonlók:* üveg, Tschgyémánt, Gyöngy, Kláris.
 82. *a' Földből ki-nőtt Zöldellő állat, avagy Plánta* Fű, Tsemete, Elő fa. *Ismét:* Gomba.
 83. *az Elő fában vagyon:* Gyökér, Törő, Agak.
 84. *a' Törőkben:* Fa-héj, Fa-hártya, Fa-széki: *az Agban:* Zöldág, Fa-levél, Virág, Gyümölcs.
 85. *a' Fű:* Páfit, Kerti-vetemény, Gabona.
 86. *a' Páfit:* Moh, Tsilán, Lapu, &c.
 87. *a' Kerti vetemények, avagy igen levelek:* mint a' Káposzta, Saláta, Torma &c. *avagy gyümölcsözök:* mint az Ugorka, Tök, Görög dinnye; *avagy Magzók:* mint a' Mák, Anis, Kőmenny; *avagy Nagygyökerek:* mint a' Répa, Sár-

- Sárga répa, Retek, Vöröshagyma, Fokhagyma,
Pár-hagyma.
88. a' Gabonák: Hüvelykes vetemények, Fejes ve-
temények.
89. a' Hüvelykes veteményben vagyon: Szár, Hü-
velyk, a' mellyek: Bab, Borló, Lentse, Lednek,
Bogoly borló
90. a' Fejes veteményben vagyon: Szár és Gabona
fő, avagy Bojt.
91. a' Kalászos gabona: Buza, Ros, Arpa, Czirok
&c. Bojtos gabona: Zab, Köles, Tatárka, Tör-
rök buza, Riskáfa.
92. a' Gabona főben vagyon: Mag, Polyva, Kalász;
a' Fejes vetemények között találhatók: Konkoly,
Taklász &c.
93. a' Földi tsemeték: Mogyoró-fa, Bodza-fa,
Rosa, Szőlő-tő, Tsipke-bokor, Tővis-bokor,
és a' tővis-bokorban: Tővis.
94. a' Vizi Tsemeték: Káka, Gyékény, Nád.
95. az Apro tsemeték: Bogáts-koró, Sállya, Ru-
ta, &c.
96. Elő fák: Hárs-fa, Füz-fa, Eger-fa, Bik fa,
Nyír-fa, Fenyő-fa, Jegénye-fa; a' mellyekből
tröppög: Matska-méz, Mezga, Szurok, a' Tögy-
fa Makkokatterem
97. az Elő-fáknak gyümöltei: Lágy haju gyü-
mölt, Kemény haju gyümölt, Apro gyümölt.
98. a' Lágy haju gyümöltei: Alma, Körte, Fi-
ge: Baratzk, Szilva, Tseresznye, &c.
99. a' Kemény haju gyümöltei: Mogyoro, Olafa
dió, Geltsénye &c.

100. az Apro gyümöltei: Szederj, Olaj gyü-
mölt, Eperj &c.
101. a' Gyümöltben vagyon: Szár, Háj, Hufos-
bél, Mag-béli.
102. az Erdő: Berek, Liget, Csere.
103. a' LELKES ALLATBAN vagyon:
Elet, Erzékség, Mozgás, és Nemzésnek kü-
lönbsége. a' Nemzésnek különbségében va-
gyon: Hím és Nőstény, és ezekről Fajzat.
104. a' Lelkes állat: FEREG, APRO LELKES
ALLAT, CSVSZO ALLAT, MADAR, HAL,
NEGYPALV ALLAT.
105. a' Féreg: Giliszta, Nadály, Hernyó, Moly,
Szú &c.
106. az Apro lelkes állat: Terü, Serke, Balha, Pa-
latzka, Hangya, Pók, Vizi pók, Scorpio.
107. Tsúszó állatok: Vizi-kigyó, Sárkány, Gyék,
&c. a' mellyekben vagyon: Méreg.
108. a' MADARBAN vagyon: Toll és pelyh:
Szárny és Fark: Orr és Begy. a' Madárnak
Fétzek, Tojomány, Csirke.
109. a' Házi madarak: Kakas, Tyúk, Kappan:
Rétze, Lud, Hattyu, Páva, Galamb.
110. a' Ház körül való madarak: Veréb, Fetske,
Szarka: Szajko, Varjú, Golya.
111. a' Mezei madarak: Patsirta, Fűrj, Fogoly-
madár: Tuzok, Daru &c.
112. az Erdeiek: Császár madara, Fárfszán, Fu:
Huros madár, Seregély, Rigo: Kakuk, Gerli-
tze, Babuk.

113. az Eneklők: Filemile, Tengelit, Sármany,
Pinty, Páris &c.

114. a' Ragadozó madarak: Sas, Héja, Saske-
lyő, Ölyv, Solyom, Karoly, Hollo.

115. a' Vizi madarak: Szártsa, Buvár &c. a' vi-
zek körül repősök: Gém, Gödény, Barázda,
billegető.

116. Ejeli madarak: Bagoly, Huhogató bagoly,
Denevér.

117. Apro Szárnyas állatok: Szunyog, Légy,
Méh, Darás, Ló-darás. Ismét: Lepke, Csere-
bogár, Szarvasbogár, Sáska, Mezői pöröcsök,
Házi pöröcsök.

118. az Halban vagyon: Haj, Szárny, Kopoltó.

119. a' Folyó vizi halak: Fejér keszeg, Siger, Csú-
ka, Potyka, Angolna &c. Tengeriek: Hering,
Csethal &c.

120. Hasonlók a' halakhoz: a' Rák, Tekenőstsi-
ga, Ostriga: Tekergőstiga, és Csik.

121. a' NEGY LABU ALLAT avagy Apró
barom, és öreg barom; avagy Vad és Fene-
bestiz. a' Mellyekben vannak Szőrök, avagy
Fürtök avagy Gyapju, avagy Serték: és a' faj-
zásért Méh, Tölgy, Cset.

122. az Aprob barmok: Tehén, Bika, Bernyu, Juh,
Kos, Bárány és ördü: Nőstény Kecske, Bak, Gö-
döllye, és Kecskebak: Disznó, Süldő, Kan, és
Artány.

123. az öreg barmok: Ló, Ökör, Szamár, Östvér,
Teve, Elefánt. a' Lóban vagyon: Sörény, Fark,
Köröm.

124. az

124. az öreg vadak, kiknek szarvak és barlang-
jok vagyon: Bial, Belin, Szarvas, Vad-kecske.

125. az Aprob vadak kik agyarkodók és körmö-
sők, s' lyukokban laknak: Róka, Nyúl, üreg-
Majom, Üldöző, Evert, Vakondok, Egér. És
háziak: Bó és Morska.

126. Kegyetlen vadak: Orozlán, Tigris, Párdutz,
Medve, Farkas, Vadkan.

126. Vizi állat: Hod és Vidra. Ismét Béka, Te-
kenősbéka,

128. az Ember idejére nézve; Csetemő. Gyer-
mek, Fel-ferdült: Iffiú, Meg-állapodott idejű,
Vén: Leányka, Szüzleány, Afzfzony, Vénafz-
fzony.

129. a' Testnek tagjai: Fő, Derék, s' ezen kívül va-
ló tagok.

130. a' Főben: Fő-tető, Hajak. az Artzullatbá:
Homlok, Szemek, Orr; Vak szemek, Szemheja,
Fülök, Száj, Ajakak, All.

131. a' Szemben: Szem fény, szem héj, szem szőr.
a' Szem felett: Szömlődők: a' Szem végiből
Könyvek csordulnak ki.

132. az Orrban vannak, Orrlyukak: a' Száj-
ban; Pofa, Szájodva, Nyelv, Iny, Toroklat.

133. a' Nyakban; Torok és Nyakizirt.

134. a' Testnek derekában vagyon; Mely, Has, Há-
tulla, Oldalak. a' Hasban; Koldók, a' Hát-
ban; Vállak, Hát, Tomporok, Alfel.

135. a' Derékon kívül való tagok: Kezek és Lábak.

136. a' Kéznek részei: Kar, Könyök, Öklő: Te-
nyér és Marok: Ujjak és Hüvelyk. a' Kar alatt
penig, Honaly.

a 5

137.

137. az *Újak* részei: Izetske, Bőrkő, Kőrőm.
138. a' *Lábnak* részei: Forgótsont és Czomb; Térd és Térd hajlás: Láb és Láb ikra: Boka és Talp.
139. a' *Talpnak* részei: Sark, Fenek, Újak, Láb-hivelyk.
140. a' *Főnek* tsontjai: Agy kaponya, Ortza tsont, Al. kaptzak, Fogak.
141. a' *Deréknek* tsontjai: Mely tsont, Váll, Lapotzkák, Hát gerintz, Oldal tsontok, Kereszt tsont.
142. a' *Tsontokban* vagyon: Velő; a' *Tsontok* körül vannak Hártyák; a' *tsontok* között Por-tzogó.
143. a' *Testben* való husos részek: Temérdek hus, Belső Öregrészek, Csatornás részek.
144. a' *Belső Öregrészek*: a' *Főben* Agy velő; az *Melyben*, Szív és Tüdő; a' *Hasban*, Gyomor, Máj, Epe, Lép, Vesék, Hóag.
145. a' *Csatornás* részek: a' *lehelletért* való a' gége; az *eledelért* való, Torok, Öreg bél és apró bél a' hasban; a' *nedvességekért* való az Erek, Elot erei, Inak; a' *mellyekben* vagyon, Vér, Ta-kony, Sár.
146. az *Eledelnek* kévánása Ehség és Szomjúság; a' *Kelletnél* több *eledelnek* sáprje, Nyál, Píszok, Veriték: Hugy és Ganéj.
147. *Meg EREZTETIK*: a' *Szin*, Hang, Szag, Iz: Gyönyörűség avagy Fájdalom. mikor az *Er-zékenségek* nyúgósznak: Alom és Almodozás vagyon.
148. az *ELMEBEN* vagyon: Okosfág, Aká-rat, Vágyakodás.
149. az *Okosfágtul* jönnek: Gyors okoskodás, Er-telem, Emlekezet.
150. az *Akarattul* vannak Indulatok: Szeretet, avagy Gyűlölség: Öröman avagy Szomorúság: Remétség avagy Pélelem, Kedv avagy Harag: Buzgóság vagy Unalom.
151. a' *Vágyakodástul* vagyon: Negédség, Bátor-ság, Vakmerőség, Meg. bánás.
152. a' *Testben* való foggyatkozások: Jegy, Morsok Csomó: Csapás, Seb, Fekély.
153. a' *Bőrön* való Bélyeg: Szeplő, Apro szeplő; Csomók: Szőmöltső, Gilyva, Púp.
154. a' *Csapástul* vagyon: Verés hely, Kétség, Da-gadás: a' *Sebről* Alutt vér, Seb hely.
155. a' *Fekélyben* vagyon: Véres genyetség, Er-genyetség, Ev, Völgy. a' *Fekélyesek*: Faka-dék, Kelés, Bobortso, Orbántz.
156. a' *Belső nyavalyák*: Horut, Hideglelés, Kő, száraz betegség, Viz kország, Dühödés &c.
157. a' *Ragado* fekély: Vízkereteg, Belpokloság, Iny rothadás, Dög halál &c.
158. a' *Cruda*; Oriás, Törpe &c.
159. a' *Paraszt embernek* vagyon: Kerte, Szántó föld, Legelő mezei, Réte, Majora.
160. a' *Kert körül* vagyon: Töltés, Palánk, Sö-vény; és a' *Sövényben*: Karók, Veszszők, a' *Kertész* eszközei: Kapa, Lapát, Két águ kapa.
161. a' *Mezőben* vagyon: Eke, Barázda, Borona: Mag, Vetemény, Aratás; az *Aratás* után: Sárló, Asztag, Kéve kötél; az *Aratás* után: Tárló, Asztag.

162. a' Réten nő: Széna és Sarju; a' mellyekhez valók: Kasza, Gereblye, Villa.
163. a' Majorban vagyon: Csűr, Pajta, Abrak; és a' Csűrben: Cséplő, Polyva, Szalma
164. a' Pajta, Ifjálló, Akol, Dízeből. a' Pajtában pedig: Jálzol, Saraglya, Válu.
165. a' Tyukolban vagyon: Ganéj, Szemét, Szálkák, tyúk labara akadózó nyűg, Ganéj verem.
166. a' Pásztorinak vagyon: Nyája, Botya, Ostora, Tászkája. Es az apró baromtal vésszen: Tejet, Vajat, Sajrot.
167. a' Méhkasban vagyon: Rajméh, mellytinnál lépes mézet és viaszt.
168. a' Malomban vagyon: Liszt, Körpe, sák. a' Száraz malomban: köllő és törője. és innét; Pép és Lisztkáfa.
169. a' Sütőnél: Szita, Dagasztó tekenő, Tészta: Sütő Kementze, Kenyér, Semlye, és a' kenyérben; Héja és Béli.
170. a' Halásznál vagyon: Horog, Etető, Varfa, Háló, merítő háló.
171. a' Madarásznál; Pozna, Lép, Sip, Tör, Eledel, Kalitka.
172. a' Vadásznál: Vadász hálók, Ifjapok, Vadász dárda, Verem &c.
173. a' Mészárosnál; Hurka, Sódor, Szalonna, Sír, Fadgyu.
174. a' Szakátsnál; Főtt étek, Lév, fű. szerszám: a' fű szerszám: Bors, Gyömbér, Sáfrány, Nád méz, Etzet.
175. a' Konyha eszköz; üst, Vés, fazék, Tálarska, Nyárs, Rostély, Serpenyő: Lév szűrő, Tál és öbör
176. az Ital: Bor, Ser, Mézser, és más rézgező italok.
177. a' Szőlőben vagyon: Szőlő, Szőlővessző, Szőlő levél, Két agyú kupa, Sajtó.
178. a' Szőlőből lésszen; Must: a' Törkölyből; Lőre. a' Söprőből, Eget bor; a' Szaladból és Komlóból Ser.
179. a' Régiék öltözete volt: Csuklya, Szukmány, Telekes botkor.
180. Most az ember feiénc fűdele: Süveg, Cseh süveg, Főköző &c. a' Testénc fűdele; Ing, Nadrag, Szorító köntös avagy Dolmány; Felső ruha, Polár avagy Suba. a' Lábának fűdele: Czipellősek avagy Saruk.
181. a' Szorító köntösben vannak: Ujak, Ruhak, allya, és Kaptok; avagy Gombotskák, Szalak, Izjak, Köölékek.
182. a' Fonónál vagyon: Len avagy Kender; Pozdorja és Csöppü. Ismét, Gufaly és Orfó; Fonál és Gombolyag.
183. a' Takátszhoz vitetik: Fót fonál: a' Takátszul visszavitetik, Vázlon; a' mellyből lésszen, Ing, Gallér, Kaszkenő.
184. a' Szabónál, Polztó, Olló, Tű, Gyűszű. az Ruhában vagyon; Varrás, Sinor avagy Rojt, Prém és Allya; Rántz és Kebél.
185. a' Vargánál: Bőr, Arr, Sertés fonál, Kaptak a' Szótsnél; Bőllénekváló bőr, Kődmén.

186. a' Lakóhelyekrégen; Barlang, Sátor, Kunyó
az után; Kalyiba, Ház, Palota.

187. az Ártónál; Fejze, Bárd, Furó és Fűrész. Fa
Lérz, Deszkák; és a' fából: Forgács, Fűrészpor
a' fábanpenig, Lyuk.

188. a' Kő. faragonál: Csapófinór, Ignyes mér-
ték, Szegeler mérték; Cirkalom, Véső, Sulyok
a' Kő. művesnél. Téglák, Mész, Kő fal.

189. az Épületben vagyon, Fundamentom, Fal
Padlás, (Ház hája) Szegek és Kötések; Orlópók
és Támaszok: a' mellyek hálé-dálnak, léfzen-
Omlás.

190. az Ajtóban; Ajtófélek, Kűzőb, Felső kűzőb.

191. az Ajtódeszkában: Sarkak, Zár, Retsz,
Lántz, Lakar, Kóts.

192. az Ablakban: Rostély avagy Farostély. a'
Héjazatban; Cserepek avagy Sindelyek, a-
vagy Ormozat.

193. a' Záros helyben: Pádimentom és Menyezeti;
a' Menyezeten, Gerendák és Bólt.

194. a' Háznak részei: Udvar, Pítvar, Szoba; Ká-
mora, Konyha, Elésház, Kémény, Tűzhely, Ke-
mentz; Folyosó, Belső, Torony. Grádits avagy
Lajtorjak.

195. a' Fazakészénél vagyon, Fazék, Csupor, és e-
gyéb fűles edények: és ha ezeket romlanak,
léfzen Cserép

196. a' Kovácsnál vagyon; Fuvó, Fogó, üllő, Szé-
lak: Pléh, Islóg, Reizelő.

197. az Őrvősnél. Gyűrű, Arany lántz, Kőves marha.

198. a' Szekrényminál: Gyűlu, Enyv, Etse-
teske; Láda, Iskatulya, Szekrény.

199. a' Bodnárnál; Csöbrök és Hordók: a' Hor-
dóbanpenig; Fenek, Falak, Abrontsok. a' Kő-
télverőnél; Kötél, Iffráng.

200. az Útonjárónál; Köpönyeg, Bot, Malha;
Tarfoly, Erízény, Seb. Előtte vagyon: Uton-
járás, út avagy öfveny: avagy csak Kerekvá-
gás, avagy Lab nyom. Kőüldötte: Utitárs. a-
vagy Tolvaj, avagy Akadály. Őnéki való: az
Vendég fogadó, avagy Körtösma, a' holott a'
Vendég a' Gazdához mégyen.

201. a' Lovasnál vagyon: Zibola, Fékemlő, Kötő
fék; Nyereg, Kengyel, Sarkantyuk: néha; Po-
krotz, Nemez és Turba.

202. a' Kotsisnál vagyon: Szán avagy Szekér;
Rosta és Vakaró: Gyepő és Ostor.

203. a' Szekérben vagyon: Rúd, Járom, Tenge-
lyek, Kerekék: a' Kerekében, Kerekagy, Kűlők,
Keréktalp.

204. a' Szekér avagy két kerekű Szekér; avagy e-
gész vágású Szekér; avagy Kotsi, avagy Hirtó.

205. a' Víz földön vagyon; Híd, Palló, Hidas: Szál
hajó, Csonak, Hajó.

206. a' Hajó részei; Hajó orra, Hajó fara; Hajó fe-
neke és fődele: Vitorla és Evező, avagy Csá-
klya és Kormány.

207. a' Hajóban vannak: Hajók, Moslék helye
és Csömör. a' Hajó veszteg áll a' Révben; a-
vagy a' meg-álló helyen a' Vas-marskán.

208. a' Mester embernél vagyon: Terhes állat és

Emelő

- Emelő eszköz. az *Emelő eszköz*: Vonó tsiga.
Emelő rúd, (ék) Sulyok, Sajró.
209. a' *Terh hordozónál*: Nyakban vető köté.
Talvig, Rudak.
210. a' *Fördő házban*: Tekető, Lúg, Szappan
Spongia, Fűsű, Borotva, olló: a' *mellyekkel me*
igazittatik: az üstök.
211. a' *Lágy fekvésre való*: a' Nyoszolya, Agy
Bőltő; Párna, Lafnak, Gyekény; az *ülésre*
való: a' Pad, Szék, Székre való paplanka.
212. a' *Cremegék*: Béles, Czipó, Peretz.
213. a' *Szaglast gyönyörködte*; a' Tömjén, Péf-
ma, Kenet, Kolzoru &c.
214. *Hallást indít* a' Hang: a' *mellyet szerez ver-*
ve; a' Dob és Harang. *Fel fúva*; a' Tarogató-
sip, Trombita, Kürt: *Huroknak zengésével*; a'
a' Citera, Lant, Hegedű.
215. a' *Kép-írónál vagyon*; Festék, Festő etset, Kép.
216. a' *Kerekiségben vagyon*; Közép és Kerület:
mint a' Kerekben és a' Golyobisban.
217. a' *Szélességnek avagy Hofzszúságnak mér-*
tékei: Tenyer, Arat, Sing: Lépés, Öl, mérő-
rúd; Dülő föld, Mért föld &c.
218. a' *Száraz állatoknak mértékei*: Véka, Kö-
ből &c. *Híg állatoknak mértékei pedig*: Kon-
dér, Vödör, Hordó.
219. a' *Nebéz állatoknak mértékei a' függő mér-*
tékben: Dragma, Fél ló, Lót, Font, Mása.
220. az *Időnek mértéke*; Ora.
221. a' *Könyvben vagyon*: Hátya avagy Papiros,
a' *Papirosnak részei*; Arkus, Kontz, Kötés.
222. a' *Könyvek részei*; Levelek, levélnek olda-
lai, Karéja: az *Írás részei*: Vers, Szó, Bötük:
a' *Bötük részei*: Pont, Línea, Teteje.
223. az *Írónál vagyon*: Réz penna, avagy Toll;
Penna tsinaló kes és Lineálé. a' *Tolban*: Szá-
ra és Orra.
224. az *Oskolában a' Tanítóért vagyon*: a' Tani-
tó szék; a' *Tanítványért*, Alatson szék: és Tá-
bla, avagy Jegyző Könyv &c.
225. a' *Tanítási fenjitékben vannak*: Példa, Pa-
rantsolat, Követes: Vécék, Feddés, Meg-
jobbítás: Szorgalmatosság, Henyélés, (Hivalko-
dás) Tenyer ütő lapotzka.
226. a' *Házi társaságban vagyon*: Ur és Szólga,
Asztizony és Szolgáló: Gazda és Szólga, avagy
Sellér; Munkás; Elés, Bér.
227. a' *Telédet el-kezdik*: a' Vőlegény és Jegyes:
Jegy ruha és Menyekező; Férj és Feleség, Há-
zas tárfok.
228. a' *Ház népben vannak*: Szülők és Magza-
tok, Atyafiak, Nénék és Hugok; a' *honnan ter-*
jed: Nemzettség és egy egész Nemzettség.
229. a' *Rokonságban vannak*: Atya és Anya; Fiu
és Leány; Nagy atya és Nagy anya, Unoka fiu
és Unoka leány: Atyám bátya és Atyám nén-
nye; Anyám bátya és Anyám nénye.
230. a' *Sogorságban vannak*: Mostoha atya és Mo-
stoha fiu: Mostoha anya, és Mostoha leány; I-
pam és Vöm, Napam és Menyem.
231. a' *Halál után marad*: Özvegy férfiu, avagy

- Özvegy afiszony, és örökös árva; Tútor és K
ded árva.
232. a' Polgári társaságban vagyon; Edgyütt
kás, Kereskedés, Igazgatás.
233. Sokaknak edgyüttlakások: Falu, Mező vár;
Kerített város: Birodalom, Tartomány, Orsz
és Határ: Haza és Szokás.
234. a' Kerített város körül: Kő-falak, Sántz, A
rok, Kapuk.
235. a' Kerített Városban: Házak, Utza, Piatz; T
náts ház, Vár, Kastély.
236. az Utzán: Kút: és a' Kútnál; Kút káva, K
gém, Merítő edény, Válu.
237. a' Patikában: Mosár és Mosártörő: Sz
lentze, Iskatulya, Kosár.
238. minden Dologban vagyon; Czel, Eszköz, Al
kalmaztság: Dolog kezdő, Segető, Akadály.
239. a' Kalmárnál találhatók: Árú, Arra, Folyó
pénz; Pénz Fillyér (Batka) Dutka: Sokadaló
Nyeresség, Kár: Ravaszság, Aluokság, Csa
lárdtság.
240. a' Költsön adónál: Kéz-írás, Zálag, Ufóra.
241. a' Gazdagnál: Gazdagság, Kints, Bujálko
dás. a' Koldusnál: Táska, Toldozott foldo
zott Kőntös.
242. a' Játékban vagyon: Tréfa, Kotzka, Jegye
négy szegű kotzkák (tzinkus). Harcz, Viadal
Fity, Artzul csapás.
243. a' Játék néző helyben láttatik: Leveles szín
Alakos; Comœdia, avagy Tragœdia.
244. a' Vendégség: Fölöltököm, Ebéd, Osonna;
Vatsora.
245. a' Varsoráló házban; Asztal, Rendő, Legye
ző: Kézre viz öntő edény, Mosdó medentze.
246. az Asztalon; Szőnyeg, Abroz, Sótartó:
Tálat, Tányérok, Kalánok.
247. a' Tálatokban: Leves, Pép, Falat, és egyéb Et
kek, és Friis étkek.
248. a' Pohárszéken: Kanna, Fa palatzk, Pohárok;
Csészék: a' kik mellett áll; a' Pohárnak.
249. Etzaka szolgáltnak: Fáklya, Lámpás, Gyer
tya, Szövértnek.
250. az Igazgatásban vannak: Tiszt-viselek és
a' Felső hatalom alatt lévők: Igazság és Tör
vény, Hivatal és Tiszt; Vének és Itélet.
251. a' Tisztviselek a' Városban: Polgár, Polgár
mester, Főbiró.
252. az Országban: Császá, Király, Fejedelem;
(néha kegyetlen.) a' Kikül tetteinek; Gros,
Zászlós Ur, Nemesember: és rendelteinek; Fel
vetett adók, Adók, Vámok, avagy Szabadsá
gok (Privilegiomok.)
253. a' Királyé; Királyi szék, Királyi páltza, Ko
rona: Pénz, Királyi jószág, Kints. Tanátsofok,
Követek, Tolmátsok és Katonák.
254. az Udvarban forognak: Hízeltető, Tréfás
bolond, Trágár, és ezekről; Káromkodások,
Cséltapságok, Csúfságok.
255. a' Felső hatalom alatt lévők: Főrendek, Nép,
Község.
256. a' Néposztatik: Nemzetségekre és Rendes
sere

- seregekre. a' Község; Polgárokra, Művesekre, Bérésekre.
257. a' Vének; Bűn avagy Latórság, avagy Czégeres, (Szarvas) vétek: és ezért; Pör és Idézlevél.
258. az Ítéletben elő-állanak: a' Fel-pörös, Al-pörös, Biró: Tanu, Prokátor, Kezes.
259. a' Bírónak hatalmában vagyon: Jutalom és Büntetés, Birság avagy Főben járó büntetés, avagy Engedelem.
260. a' Főben járó büntetés: Számkivetés: Tömlőz, Ölés.
261. a' Tömlőzben: Béko, Csintser, Szenny.
262. a' Meg-öléshez való; Kard, Kereszt-fa, (most Akasztó fa) Egeréfre való rakásfa.
263. a' Végben vivők; Porolzló, Hohér; Kiknek hatalmuk alá adatik; Lopó, Lator, Bűjös-bájos, Boszorkány, Kurva, néha Martyrom-is.
264. a' Jó avagy gonosz igazgarástul származik: Edgyesleg, avagy Háboruság, Békeség avagy Had.
265. az Edgyességben vagyon: Frigy, a' Tárlok és Barátok közös; Ismét: Segedelem, Vigasztalás, Tiszteleg: Adomány, Ajándék, Kegyelem.
266. a' Háboruságban: Ellenség, Fenyegetés, és Vízszá-vonás, Boszúság, Párt ütés. Bizonyos halál, Nyomoruság.
267. a' Békeségben; Nyugodalom Bátorság, Bőrség. a' Hadban: Zenebona, Bizonytalan halál, Szükség.
268. a' Hadhoz tartoznak; Fegyver, Söld, Elés, Sereg.
269. a' Fegyverek avagy oltalmazók: Sifak, Pántzél, Pais.
270. avagy Távolról ártók; Paritya, Kéz ív, Szám-szer, ív, Nyil, Hajító nyil, Hajító dárda: néha Agyu, Puska, Öreg Agyu.
271. Közérlárlók: Kopja, Dárda, két tollu Dárda: Hegyestör, Horgaskard, Szablya: Rövid kard, és Handfár, Lántosbot, Buzgány, Furkó.
272. a' Kardban vagyon: Markolat, El, Hegyi a' Kardhoz való; Hüvely és Szablya szíj.
273. a' Seregben vannak: Válogatott vitézeknek foksága, Lovas sereg, Vitéz, Új vitéz.
274. a' Táborban: Sátorok, Örző, Stráfa (Vigyázó). Frigy avagy Les.
275. a' Hartzban: Jegy és Jel; Kiáltás és Viadal: az után: Futás: Vér ontás, Győzelem.
276. a' Győzelem után: Fosztott marha és Práda: Győzdelmi jel és Győzdelmi pompa. Bizonytslan (Költött hír és Köz hír, Levél hordozó a' Levéllel: avagy Hír mondó az izenetel. Lőtt dolog avagy Költöt dolog.
277. Így az embernek életében vagyon, Munka avagy Hivolkodás; Jó tselekedet avagy Vének: Bőrsület avagy Betstelenség; és innét: Ditsiret avagy Szidalom; Ditsőség avagy Gyalázat.
278. a' Vallásban vagyon; Isten, Tisztelet, Ahittartótság; Ceremonia (Rend tartás) Szokás, Szimmutatás.

279. az igaz Vallásban; Hit, Szeretet, Reménység; Bajt, Könyörgés, Alamitsna; Szentgyülekezés; nagy-Sínt, Titok.
280. a' hamis Vallásban; Bálvány, Kápolna, Bontás; Eretnesség, Szakadás.
281. a' Templomban; Oltár, Aldozó pap, Aldozat, Prédikáló (zék), Prédikáció, Könyvtartó, Eneklők &c.
282. az Isten gondviselésében vagyok: Végezés, Sors, Szeretse; Csudálatos dolog, Jövedő, Iőtsuda, Jövedőt mutató jegy: Jövedő, Madár szóból jövedő; és dolgoknak külömböző változái.
283. Mindeneknek igazgatói: Christus avagy Sántán.
284. Mindeneknek vége: Időfűg avagy Kárhozat; Paradisom avagy Gehenna (Pokol).

I I I.

A' Dolgoknak Módgjai.

285. MINDENEK, Hasonlók avagy Hasonlatlanok. Mellyet meg-látz ha gondolsz, Kettős dolgokat ellenben, avagy Hármast rendel.
286. VALAMI, Ez avagy Amaz avagy Más. Ugyan azon avagy Külömböző, avagy Ellenkező.
287. a' SEMMI, Semminémű.
288. az ISTEN, Örökké való: E' Világ, Ideig való: az Ember most Halandó, ezután Halhatatlan.
289. a' DOLOG minémű? Illyen, Egy-modú avagy
- avagy Külömb-külömb-féle; Szép avagy Rút, Hasznos avagy Ártalmas, Egész avagy Fél.
290. a' MÓD: Alkalmatos avagy Alkalmatlan.
291. a' MOZDULÁS; Gyors avagy Késő.
292. az EGÉSZ: Epp avagy Szakadozott, avagy Csonka.
293. a' RÉSZ: Nagy avagy Kicsiny.
294. a' FOGYATKOZÁS: Külső avagy Belső.
295. a' RENDTŰL a' dolog, Hanyadik? Első, Közép-ső, Utolsó.
296. az IDŐ, El-múlt, Jelen való, Jövedő. az Dolog az Időtől, Új avagy Ó; Minapi avagy Régi.
297. a' HELY: Tágas avagy Szoros; Űres avagy Teljes; Szent avagy Szentségtelen. a' Dolog a' helytől: Közel való avagy Távol való.
298. a' SZÁM; Feles avagy Feletlen. a' Dolgok a' Számtul, Sokak avagy Kevések: Gyakran való avagy Ritkák.
299. Hányak? Annyik, ha Egy, léfzen Maga a' vagy Tárlos; ha Kettő, mellyik? Mind kettő avagy Edgyik.
300. Ha valakik; Léfznek, Három avagy Négy avagy Öt, Hat, Hét, Nyoltz, Kilentz, Tíz, Husz, Harmintz, &c. Száz, Ezer.
301. a' MÉRTÉK: Egyenlő avagy Egyenetlen. a' Dolog a' Mértéktől Mennyi? Ennyi. Hosszú avagy Rövid: Széles avagy Keskeny; Temérdek avagy Vékony; Igen nagy avagy Kisdéd.
302. a' TERB, Nehéz avagy Könnyű.

303. a' Lélek, Jó *avagy* Gonosz: az *Ember* le-
ke; *Kegyes avagy* Istentelen.
304. a' Test: Öreg *avagy* Kisdéd: Darabos *avagy*
Sima, az *üveg*; Világos: a' Fa; Sötétes.
305. az *Abrázár*; Ekes *avagy* Undok, (orsmány).
306. a' Forma: Kerekdéd *avagy* Négy-szegű.
Linea Egyenes *avagy* Horgas.
307. az *Embernek* termete; Magas *avagy* Al-
tson, az *Ember* természetű; Szörnyű *avagy* a'
vagy Törpe.
308. a' Dolognak állása: Illendő *avagy* Illetlen.
a' Dolog az állástul; Jobb felől való *avagy* Bal-
felől való; Le-borult *avagy* Hanyatt.
309. a' Nap: Innep *avagy* Köznap.
310. a' Nap: Tiszta *avagy* Homályos: a' Hólad,
Tele *avagy* Fél: a' Csillag: Alló *avagy* buj-
doló.
311. az *Eg*; Fel-derült *avagy* Nedves. a' Levegő:
gőég: Világos *avagy* Földhős. a' Víz: Tiszta
avagy Zavaros: Meleg *avagy* Hideg, *avagy*
Lágy meleg.
312. az *Efő*: Ritka *avagy* Sűrű: a' Folyó víz:
Mély *avagy* Csekély.
313. a' Föld: Száraz *avagy* Nedves; *avagy* tsak-
Vizenyős. a' Rög: Kemény *avagy* Lágy. az
Szántó föld: Termékeny *avagy* Sovány. az
Tartomány; Sik *avagy* Hegyes.
314. az *Ertz* nem: Tiszta *avagy* Tisztátalan.
315. a' Fő LDBÖLKI-NÖTT ZÖLDEL-
Lő ALLAT, Gyenge *avagy* Vastag; Zöld
avagy Afelzú.
316. a' Fűszár: Merő *avagy* Hézag. Erős *avagy*
Erőtlen.
317. az *Elő* fa: Alacsony *avagy* Magas. annak
Fája: Törredékeny *avagy* Szívós.
318. a' Gyümölcs: Előve erő *avagy* Későn érő:
Ert *avagy* Ertelen: Új *avagy* Fonytat: Seny-
vedt (Poshat) *avagy* Rothat. a' Kemény héjs
Gyümölcs: Tele *avagy* üres.
319. a' Bor: Szín bor *avagy* Vizes bor: Ez idei a-
vagy Elzrendős bor. a' Méz: Szín méz *avagy*
Sunkolyos.
320. a' LELKES ALLAT: Oktalan *avagy*
Okos. az Oktalan: Szelid *avagy* Vad; Hiza-
lalt *avagy* Még ehető (Hitván)
321. az *EMBER*: Elő *avagy* Hólt: az Elő:
Egészes *avagy* Beteg. az Egészség; Kővér
avagy Ösztövé. Ifjú *avagy* Vén (Ag).
322. a' Személy: Ekes *avagy* Ektelen: Nemes
avagy Nemtelen: Közönies *avagy* Magán-
való.
323. a' Tretetmő: Meztelen *avagy* Ruhás. az If-
fiú: Fel-ferdült *avagy* meg-Allapodott idejű:
a' Férfi: Nőtelen *avagy* Nős *avagy* Özvegy.
324. a' Szűlék: Szabadosok *avagy* Szolgák; Gaz-
dagok *avagy* Szegények.
325. a' Magzatok: Igaz ágyból való *avagy* Fat-
tyak; Elők *avagy* Meg-hóltak.
326. az *Atyafi*: mind Apával Anyával egy *avagy*
tsak Anyával egy. és Szülemek; Edgycnként
avagy Kettősdő.
327. az *Embernek* bőre; Sima *avagy* Borzas. a

- Feje; Kopálzavagy Hajas. a' Hajak; Fodrokavagy Verhenyők, avagy öfzök.
328. az *Arizulattya*; Ismértetes avagy Ismértelen: Vidám avagy Kefergő az Örvendetes szomorú dolgok miatt.
329. az *Abrázattya*; Nyájis avagy Mord. Vidámavagy Komor. a' Homloka; Simaavagy Rántzos.
330. a' Szeme: Látó avagy Vak, avagy Egy szemű: Csipás avagy Rantsal (Sandal).
331. a' Füle: Halló avagy Siket. az *Orra*: Egyes avagy Horgas.
332. a' Haja; Kartusúavagy Potrohos. a' Gyomra; Igen kívánó avagy Lankat. Meg-elégedő avagy Eh. (Elen).
333. a' Keze; Gyorsavagy Reszkető. az *Ember* a' Kezeitől; Csonka avagy Sugorodott kezű avagy Balog.
334. a' Lába: Törpe szárú avagy Ki-tekeredett a' Lábai krája; Húfos avagy Vékony. az *Ember* a' Lábától: Sánta avagy Fitzamodott (Ki-menyült) lábu.
335. a' Szó: Hangos avagy Rekedező. az *Ember* a' Szavától; Hangos szavu avagy Néma; Rebegő avagy Selyp.
336. a' Szag az *Orr lyukakban*: Kedves avagy Ifzonyu.
337. az *Iz* a' Szájban: Edes avagy Kefertű: Savanyú avagy Igencsős: Kefertű avagy Poshat, Sós avagy Sótalan.
338. a' Szín a' Szemekben: Fejér avagy Fekete, és Szürke.
- és Szürke: Sárga avagy Kék: Vörös avagy Zöld.
39. az *Embernek elméje*: Eles avagy Tompa. az *Ember elméjétől*: Goromba avagy Könnycsánuló: Tudatlan avagy Tűdős: Bolond avagy Bőls: Ravasz avagy Elszelen.
40. az *Embernek vágyakodása*: Bátoros avagy Szorgalmatos: Félénk avagy Méréz. Alázatos avagy Kevély.
41. a' Velekedés: Bizonyos avagy Kétséges. Igaz avagy Hamis. a' Tanács; Titkos avagy Nyilvános. a' Reménség, Alhatatos avagy Héjában való (Alhatatlan).
42. az *Akarat*; Szabados. (Ön-könnyen való) avagy Kérelen, Alhatatos avagy Kérelkedő. az *Akaró*; Szabad avagy Nem-szabad.
43. az *Indulat*: Lassu avagy Felettéb való: az *Ember* az indulattól: Jó-tévő avagy Gonolztévő, Könyörülő (Irgalmas) avagy Kegyetlen.
44. az *Erköltök*: Jámorok avagy Veizettek; Emberségek avagy Fajtalanok: Tiszták avagy Orsmányok.
45. az *Ember erköltséitől*; Szelid avagy Vad: Engedelmes avagy Vakmerő: Szűz avagy Buja: Szent avagy Ferrelmes, Jó avagy Semmi-re kellő.
46. a' Beszéd: Magános avagy Mással való. Tiszteletes avagy Undok: Tréfás avagy Valóságos.

347. az Ember beszédében: Kedves szavú avagy Akadozó: Nyájas beszédű avagy Főtsöggő (Maga gondolatlan).
348. az Ember erejében: Erős avagy Erőtelen: Vastag avagy Laukadt.
349. a' Munka: Könnyű avagy Nehéz: a' Munkás; sérengy avagy Tunya: Gyors avagy Lassú.
350. a' Dolog: Kész avagy nem Kész; Elvégeztetett avagy Nem végeztetett. Jeles avagy Közöséges.
351. az Út: Darabos avagy Sikamló: Bátorságos avagy Veszedelemes: Kies avagy Kietlen.
352. a' Posta: Gyors avagy Rest, avagy az út meg-fáradt; a' Utész, Epp avagy Sebhett.
353. az Oskolai Deák: Szorgalmatos avagy Hevny: Méltó (juralomra) avagy Méltatlan.
354. az Ember az embernél: Kedves avagy Gyűlöletes.
355. a' Szólga az Urának: Hűséges avagy Hűségtelen: az Urifméilen; Kegyelmes avagy Kegyetlen; Engedelmes avagy Haragus: Szelíd avagy Szörnyű.
356. a' Gazda: Emberséges avagy Komor: a' Vendég; Kedves avagy Kelletlen; Magát kedveltető avagy unalmaszerző.
357. a' Vendégség: Böv avagy Kitsiny: az Etkek; Nyerlek avagy Főttek; Vízben főttek avagy sülték: Pergeltek avagy Rántottak. a' Vendég: Jozan avagy Részeg.
358. a' Ruha: Böv avagy Szűk: Ekes avagy Eketelen.
359. a' Kalmár: Elzes avagy Elztelen: az Árú: El-adó, Oltsó avagy Draga. az Árva: Igaz avagy Hamis.
360. a' Pénz: Kevés avagy Felettébb való: Tulajdona avagy Másé, avagy Közöséges.
361. a' Tulajdon: Enyim avagy Tiéd, avagy Övé. Miénk, Tiétek, Övék.
362. a' Gazdag: Fősvény, Szűkös költő, Magának való; avagy Ellenben, Mértékletes, Adakozó, Tékozló.
363. az Al-pörös: Bűnös avagy Bűntelen: a' Bíró: Igaz avagy Hamis: Irgalmas avagy Irgalmatlan.
364. a' Nemzetiség: Ekes avagy Paraszt: Híres neves avagy Alá való.
365. Ki-meneteli a' dolognak: Szerentsés avagy Szerentsétlen: a' Ki-menetelintől az Ember; Boldog avagy Nyavalyás: Idvezült avagy Elvesztett (Kárhozott).
366. Es így a' többek, hamik hátra vannak.

IV.

A' Dolgoknak Emlekezeti.

367. KI vagyonott? AZ a' ki látz. MIT hoz? AZT, A' MIT látz. EN MAGAM mondom: TE halgassad: Ő-is. noha EZ és AMAZ nem akarja: az EN Könyvem ENYIM. TE nálad a' TIED. Ő nála az ÖVE. MI nálunk a' MIENK; TI nálatok a' TIETEK.

V.

A' Dolgoknak Mozgások.

368. Minden Dolog valami LEHET; valami TSELEKEDHETIK. SZENVEDHET.
369. Es hogy LEGYEN; kell meg. lenni, és Menni; hanem akar el-Veszni.
370. Midőn TSELEKESZIK; szokta (azt) el. kezdeni meg. Mivelni, el. Végezni. Es innem valamt Mozditani és Változtatni: és el. változtatván meg. Bontani, és el. Rontani, avagy meg. bontítani.
371. Midőn SZENVED; el. Fogyni, el. El. lehet; Omolhat; és ismét. Ujulhat. Mellyek mind hogy tudgy Nevezni, halgass rá, meg. mondom.
372. az ISTENNEK tselekedeti; Teremtani Táplálni, Boldogítani; az Angyalé: Jeleni, Enyészni, Segíteni: az ördögé; Csábítani (el. álcázni) Csalni és el-Vesztetni.
373. az Egnék kell (NB. tudni illik tselekedni igy mind a' Következendőkben) Forgani: Világosságnak: Világoskodni: a' Napnak Tündöklenni, a' Holdnak; Fényleni: a' Csillagoknak; Ragyogni minden Egi tündöklő állatoknak; fel. Kelni és el-Enyészni.
374. a' Tűznek kell; Szökdődni, Egni, Lobogni. Innét valamit; Sütni Egetni. a' Tűzes állatoknak pedig kell; Tűzeskedni és Fényeskedni.
375. a' Fölnék kell; Esőzni. Havazni, Jég esőzni: Ismét: Csillámlani, Dörgeni, Menykövetni.
376. a' levegő Egnék kell; Olvadni és Retzketni: Melegedni avagy Hidegedni, avagy Lágymeg. legnek lenni.
377. a' Szellőnek kell; Lengedezni: a' Szélnek, Fújni. a' Gőznek (Párának) Gőzölgenni, (Párálni).
378. a' Víznek kell; Nedveskedni és Szivárgani: midőn pedig meg. fagy; Keménykedni: midőn felettéb. melegedik; Forrni és Buzogni.
379. a' Főnek kell; Ki. buzogni avagy erővel: is fel. Szökni. a' Folyamának; Folyói és Csergedezni: a' Csöpnek; Csöpögni. a' Buboréknak; Dagadni és Romlani: a' Tájéknak; Tájékozni. a' Tengernek; fel-buzdulni és Zúgni.
380. a' Földnek kell; Száradni, a' Kőnek; Bekönni: az Eriz. nemnek; Olvadni és vízszontag egyben. Allani.
381. a' Hegynek kell; Ki. tetizeni: a' Völgynek; Ereszkedni (Süllyedni). a' Mezőnek; ki. Terjedni. a' Veremnek; a' Föld alatt lenni.
382. a' Földből ki-nőtt zöldellő állatnak avagy Plántának kell; Előni és Nőni: Zöldelleni avagy Fonnyadni: fel-felé; Huzalkodni (Emelkedni) alá-felé; Hanyatlani.
383. a' Virágnak kell; Ki-nylóni és Szagoskodni: az. az: Illatozni avagy Bűdösködni: a' Gyümölsőknek; Erdegelni. Egyéb dolgoknak; Penyifeszedni, Senyvedni &c.
384. a' Lelkes állatnak kell; Születni avagy meg-Halni: Szopni avagy Enni: Kővéredni avagy

Östörvéredni: Egészeskedni *avagy* Betegeskedni: Mozgani *avagy* Nyugodni: Erezni *avagy* Ajulni.

385. *Mozgani*; Röpülni *avagy* Űszni: Csúszni *avagy* mászni; Lépní *avagy* Ugrani: Menni *avagy* Futni; Jární *avagy* Haverni.

386. *a' Fene vadnak kell*; Dühösödni és Kegyetlenkedni: *a' Madárnak*; Orrával vágni. *a' Tyuknak*; Vakargatni.

387. Erezni; Látni, Hallani, Szagolni, Kóstolni, Tapaszalni.

388. *a' Lofzókott*; Nyeríteni: *a' Szamár*; Szamár módra Ordítani. *az Oroszlán*; Oroszlán módra Ordítani. *az ökör*; Bögni: *a' Disznó*; Röhögni: *a' Farkas*; Ordítani: *az Eb*; Ugatni *avagy* Agyarkodni: *a' Juh*; Bégetni. *a' Roka*; Nyikogni: *a' Nyúl*; Mokogni: *a' Kigyo*; Süvöltetni &c.

Embernek Tselekedeti elsőben

Testének tagjai által.

389. *az Ember szokott fejével*; Inteni: *Hajaival* Öszülni; *avagy* Kopaszulni.

390. Szemeivel; Nézni *avagy* Látni, *avagy* Pillogni. *Es midőn néz*; Szemlélni. *Füleivel*; Halgani.

391. Nyelvével; Kóstolni, Nyalántani, Nyalolni. *Szájával*; Csokolni. Afitani, Tátogni: *Fogai*val; Rágni. Harapni, (marni) Enni.

392. *a' Torkával*; Nyelni: *a' Gyomrával*; Elmészteni: *az alfelével*; Ganajlani. *a' Hojag*ai; Huddozni.

393.

393. *Kezével*; Meg-fogni, Kapni, Ragadni. *ösz-tán Tartani, avagy* el-Botsácani: Nyújtani *avagy* Vízszáragadni.

394. *az Ujaival*; Nyomni *avagy* Szorítani: Vájni (Szedni) *avagy* Tépní, *avagy* Fatsarni, (Tekerni) *Körmeivel*; Vájogatni, Vakarni, Nyirni. Csipkedni (Tépní) Szaggatni; Darabolni.

395. *Edgy markával*; Törölgetni, Tapogatni, Vakargatni. *mind a' két markával*; Morfolni, Aprora törni; öklével; Verni; *Araszfával*, Mérti.

396. *Lábai*val; Jární (Ballagni) Sétálni, Tapodni: fel-Hágni, Zörgeni, Botlani.

397. *Egész testével*; Allani, űlni, Fekünni: Tántorgani, Düléngezni, Támaszkodni; Eldegelni, Élni, fel-kelni.

398. *Félelmében*: Rettegni és Dobogni. *örömeiben*: Vigadni és Tombolni: *Mozgásban*: Sielni, és Hamarkodni (Gyorsalkodni); *avagy* vizsontag; Múlatni, Kélni, Múlatozni. *Szélsővel*: Csavargani, el-Széllenni.

Embernek lelke által való Tselekedeti.

399. *az Ember lelkének kell*; Erejében lenni. *a' vagy* Lankadni: Vigyázni *avagy* Alunni: Almodozni *avagy* fel-Serkenni: reá-Szokni *avagy* rola el-Szokni.

400. *az Elmének kell*; Tudakozni, Gondolkodni, Elmélni: Ertetni *avagy* Vélekedni: Hinni, *avagy* Kétkelkedni: Ismérni *avagy* nem Tudni: Tudni.

6

Tudoi avagy Alicáni, és Csudálni.

401. az Akaratnak kell; Választani; Akarni, nem Akarni: Kivánni avagy Utálni: Tettzeni avagy nem Tettzeni.

402. az Emlékezetnek kell; Emlékezni avagy el-Felekezni, és vizfontagré. Emlékezni.

403. a' Tehetőségnek kell; Tehetni, Birni, Szorgalmatoskodni és lgyekezni: Igérni avagy meg-Tiltani: Tselekedni avagy el Hadni: Venni és Költeni, avagy el-Hagyni.

404. az Indulatoknak kell; Szeretni, avagy Gyűlölni: Kedvezni avagy Irégykedni avagy Tettetni: Kivánni avagy Utálni: Bizni avagy nem Bizni: Reménleni avagy nem Reménleni (Két-ségben esni). Mérézleni avagy Félni avagy l-jedni: Örvendeni (Vigadni) avagy Szomor-kodni: Örülni avagy Kefergeni (Bankodni) &c.

405. a' Lelki ismeretnek kell a' tselekedeteket: l-gazgatni, avagy Vétkezni; (Szokott) és annak utánna; meg-Bánni, meg-Térni.

406. a' Nyelvnek kell; Szólni avagy Halgatni: Beszélni mondom avagy Veszteglenni; Kiáltani avagy Suttogni.

407. a' Szóllónak kell; Köszönteni avagy meg-Köszönni. Kérdeni avagy Felelni: meg-Mondani (Allatni) avagy Tagadni. Beszélni (dolgot) avagy Hazudni: Könyörgeni avagy Parancsolni: Hagyni avagy Tiltani, avagy Javallani: Inteni avagy Hízelkedni: Dicsérni a. vagy Gyászolni: meg-Feddeni avagy Hazudni. Csátsogni; Dadogni: és így a' dolgok meg-Háborítani avagy le-Csendesíteni.

408. az Elmének indulattját magunk viselésé által szoktuk; Jelenteni: az az, Nevetni, Sirni: Katzagni, Ríni: Vigadozni, Kefergeni Örömben Tapfolni, Jaj (zóval) sirni, és Könyvezni: Ingerkedni avagy Könyörgeni.

Embernek eszközök által meg-külömböztetett Tselekedeti.

409. Mindentül lehet valamit valamivel eszközrel: mint Késsel Mettzeni: frissével Vágni. Szab-lyával: Csapni; hegyes törrel Szúrni; Bottal (fustellyal:) Verni: plágával Sújtani: ékkel Hasítani: kúrésszel Törni: erővel Rontatni: Kövértel Körtöni avagy Oldani: esztergárral, Esztergározni. horoggal hozzá-Vonni.

410. Ruházattal; Ruházni avagy Mezteleníteni: földéssel Földözni avagy fel-Földözni: bé-Takarni avagy ki-Takarni.

411. Útazzal: Meríteni; avagy Mártani, avagy meg-Önteni: Kövekkel; Kövezni, földben temetni.

412. Trombitával; Trombitálni: Csengetyűvel, Csengetni. Haranggal Harangozni.

Embernek a' Tselekedendő dolgok által meg-külömböztetett Tselekedeti.

413. Akarki valamit meg-Probálhat, és meg-Tselekedhetik: Tudni-illik;

414. Sok dolgokat: Számlálni, Öszve-körtöni, Elc-gyíteni: Öszve-Foglalni avagy egymástul el-

- Választani; el-Hinteni (el-Szélesztteni) a-
vagy öszve-Szedni; öszve-Rakni a vagy el-Ösz-
latni.
415. a' Nagy dolgokat; Mérsékelni, Öregbiteni;
Kissébiteni. a' Ritkákat meg-Tönni: a' Hofs-
szakít Rázni a vagy meg-Részketteni (Rendi-
teni) a' nehezket Ertőlgetni a vagy Fontolni.
416. a' Jó dolgokat; Kivánni és el-Nyerni: Ke-
resni és meg-Találni: Valakinél lenni, és véle
Bínni és (azokkal) Kedvére élni: gyakran pe-
nig (azokkal) el-Vesztetni, és azok-nélkül-
lenni.
417. a' Gonoszoktól: Félteni, el-Kerülni, (azokat)
el-Távoztatni: a' Titkos dolgokat el-Titkolni
a vagy meg-jelenteni és újjá Mutatni; a' Ké-
séges dolgokat meg bizonyítani a vagy meg-Czá-
folni (Hamisítani).
418. Valamit meg-tisztultat; meg-Ündokitani,
meg-Förtöztetni: a' Tisztát meg Motskolni.
a' Motskokat pedig ismét el-Törölteni: az Ot-
mánágot el-Tisztítani: a' Szemetét seprővel
el-Söpreni.
419. Víz edénnyel: Meríteni: az edényből Töl-
teni. az edényben bé-Dugni. a' folyó vízben
meg-Allatni.
420. az Értz nemeket; ki Alni, meg-Olvasztani.
421. az Épületet; Fundálni, Rakni, Támasztani,
Bröszíteni: le-Rontani a vagy fel-Epíteni. Is-
mét szöveget pörölyvel bé-ütni: Karót sulyokkal
le-Verni.
422. az Ajtót; meg-Nyitni a vagy bé-Zárni: bé-

Szegezni

Szegezni a vagy Zárait fel-Nyitni.

423. a' Kezeket; meg-mosni, hogy Tiszták legye-
nek. az Orr lyukakat ki-fújni hogy ne Cső-
pögjenek.
424. a' Ruházatot: fel Öltözni és le-Verkőzni:
magát Paláttal a vagy felső ruhával: Környül
Ruhazni; Kődővel: Környül ködni.
425. az Etiket: Ehezni, Enni, mohoneni (Fal-
dokni) Nyalakodni. az Italt Szomjuhozni, In-
nya, Iddogalni Hörpölni: és innét Böjtölteni a-
vagy Tobzodni a vagy Vendégeskedni, Földő-
tökömözni, Ebédleni, Vatsorálni,
426. a' Gyertyát: meg-Gyújtani, Hamvát el ven-
ni, el Oltani: a' Házban Füstölögni.
427. a' Lelkes állatokat; Szelidíteni, Hízlatni, Tö-
rölgetni &c.
428. az Embert: Börsülni (Tisztelni) a vagy
meg Urálni, meg-Sértetni azt és néki Artani,
a vagy Használni. Tanácsot adni néki a vagy ö-
zet el-Arúlni: Boszszontani a vagy Engesztel-
ni.
429. a' Vigyázót el-Alutni; az alvót fel-Költe-
ni; a' Munkálkodót; meg-Segíteni. a' Ke-
sereget, Vigasztalni: az együgyűt: (szóval)
Fogdosni, (Zaklatni) &c.
430. Másfél valamit; Kérdeni és Kérni: Kiván-
ni és Költsön kérni, s' meg-Nyerni.
431. Másnak valamit: Igérni és meg-Telley-
síteni: Fogadni a vagy meg-Máfolni: Adui
a vagy Venni: néki Ajárolani a vagy tőle el-
Venni.

432. az *Ellenkezőnek*: Engedni *avagy* ellené-
Allani: véle érdeme szerint bánni, és rajta.
Boszfűzű Allani: Haragudni reá, *avagy* véle
meg-Békéllenni: Aldani *avagy* Arkozni.

433. az *Ellenséget*; Várni, utánna Várakozni, a-
vagy el. Futni előtte: *avagy* azt el ijeszteni,
el-üzni *avagy* el-Kergetni: meg-ütközni vé-
le, és azt meg-Nyomorítani, meg-Győzni és
meg-Körözni, a' Foglyot Mutogatni, Örizni és
el Borsázani.

434. a' Hóltat; Gyászolni, és el-Temetni: és az
alamisnát Osztogatni.

*Embernek Környül-álló dolgokkal
meg különböztetett Tsele-*
kedeti.

435. Akar-kirül is lehet valamit magához, Von-
ni magátul el Mozdítani; *avagy* erővel Ta-
szítani; előtte Hajítani, üzni, Hengergetni:
Hátamegett Hurrizolni (Rángatni). magával
Vezetni.

436. Magán; Vinni, Hordozni, el-menni: fel-
felé fel-Vinni, *avagy* fel-Hajigálni: alá-felé
le-Tenni *avagy* el-Vetni: meg-Allatni *avagy*
le-Teríteni (Dőjtteni).

437. Oldalára valamit Hajítani *avagy* Tekeríteni,
boszfűzűre Nyújtani: szélességre Terjesztetni,
más részre Fordítani: egymáshoz Foglalni,
csatolni és Kötni.

438. Valaholott Helyheztetni: Szoros helyre Szor-
ritani;

ritani: a' szorosságból Tágitani: elébb Izgar-
ni. Középaránt által Hatni (menni rajta).

439. a' Házban bé-Menni: a' házban Lakni:
a' házból ki-Költözni: valahová Menni a-
vagy mást Küldeni: a' Kivül valókközött Buj-
dosni. Lovon Nyargalni (Lovagolni) széké-
ren Menni.

*Az Embernek külömb Allapotok-
kal meg-külömböztetett Tse-*
lekedeti.

440. Minden embereknek kell valamire; Gon-
dot viselni, tisztriben el-járni, Munkálódni, Fá-
radni: néha mind-az-által dologtul meg-
Szűnni, Hivalkodni, Dologtul üressedni. Jád-
zani, Tréfálodni szabad.

441. a' Mester embernek kell; Dolgozni, az az, a'
Matériát (a' miből valamit készíteni) el Készíteni,
Formálni, Erőssíteni, Tisztítani, Ekesíteni.

442. a' Kovácsnak kell; Verni, Resztelni, Ekfice-
ni: az *Atsna*; Bárdolni, Gyalulni.

443. a' Képirónak: Képet írni (Festeni) a' Met-
tzőnek Mettzeni. a' Takácsnak Szőni. a' Sza-
bónak Varrani. a' Vargának Bőrt varrani a-
vagy Fejtteni a' Fonónak Gerebenleni és Fon-
ni: a' Borbélynak az üllőket Beretválni *avagy*
Püszülni.

444. a' Kertésznek kell; Kertelni, Vetni, Plántál-
ni, Öntözni, Gyomlálni, Mettzeni: Haját
Hántani; Gyümölsét le-Szaggatni,

445. a' Parasztembernek kell; Ganéjozni, Szán-

- tani, Verni, Barónálni, Aratni, Csépelni. *a'* Molnárnak Örleni. *a'* Sütőnek Sütni, Dagasztani.
446. *a'* Páztornak kell; Legeltetni és Fejni. *a'* Mészárosnak; Ölni és Húrkát Öltetni. *a'* Halásznak Haláztatni. *a'* Madarásznak Magához Hitegetni és meg-Etetni. *a'* Vadásznak, Nyomozni, Vadászni, fel-üzni, belitki-venni.
447. *a'* Sáfarnak kell: el-Tenni és el-Adni. *a'* Szakátsnak; Ástani, Szűrni, (az ő mestersege szerint) el-Készíteni: az az, Főzni *avagy* Sütöni; Rántani *avagy* Piritani: Sózni és Izit meg-adni, (fű-szerkezésmozni).
448. *a'* Kalmárnak kell; Kalmárkodni: az az, Venni és Adni. Arron tartani és reá Bőszülni *avagy* el-Cserélni: *a'* Vévőnek, árrát Igérni, Taitozni, Fizetni. *a'* Kuldu Sokot, Szűkölködni és Koldulni: *a'* Hazugnak, valamit Költetni.
449. *a'* Kotsisnak kell *a'* kereker; meg-Kenni: *a'* Lovokat be-Fogni és Hajtani. *a'* Terbet fel-Tenni és Vontatni.
450. *a'* Hajosnak kell; Hajokázni és hajót Igazgatni. az Utónjárónak Meenni: néha Gázolni. az Uti társnak elöl-menni, *avagy* Követni. *a'* Vendégnek kell; Jöni, meg-Maradni, el-Menni.
451. *a'* Meg-elégedetnek kell: Bőfőgni, Csuklani, Petrüszfenteni: Kákogni, Pökni, Horutani: Hortyogni, Poszogni, Fingani, Okádni.
452. *a'* Beteg szokott; Beregeskedni: az az, Refszketni (Izonyodni) Vilszketni; Fájdalmasnak

- nak lenni (Fájlalni); Lankadni, Sárgulni, Dagadni; Szorongattatni, Izzadni, Sohajtani, (Nyögni) Fohászkodni, Panaszolkodni, s' néha Elzelősködni, Dühösködni.
453. az Orvosnak kell; *a'* Beteg gondgyát fel-venni, Orvosolni, Gyógyítani *a'* Patikáriusnak az Orvosságot tsinálni; Elstromokenni, *a'* Sebgyógyító Borbélynak; Köppölyözni.
454. *a'* Leány nézőnek kell; Leány nézni, (Kedveleni). *a'* Leánynak Férhez menni. *a'* Szüléknek Nemzeni. az Anyának Szülni. *a'* Dajkának Meleggetni, Taplálni, Dajkálódni, Csokolni, fel-Nevelni Kedvezni.
455. *a'* Tanítónak kell; Tanítani, Emlékeztetni, Inteni: Gyakorlani, Feddeni, Sanyargatni.
456. *a'* Tanítványnak kell; Tanulni, Engedni, Figyelmezni: *a'* Mestert Követni: *a'* Tanuló társaival Verétkedni: Ismét Irni, Olvasni, el-Mondani, el-Ö-kérni. *a'* Vékies irásokat el-Törteni: és így Öregbűlni *a'* tudományban *avagy* Verettetni.
457. *a'* Cántornak kell; Enckelni. *a'* Pradikátor-nak Pradikálni. *a'* Hirdetőnek ki-Hirdetni, ki-Mondani. az áldozó Papnak; Aldozni, engesztelve Aldozni.
458. *a'* Magistratusnak kell: Parantsolni; és Törvényeket adni. *a'* Hatalom alatt lévőnek kell; Engedni, és *a'* Törvényeket börtülni, nem Zúgolodni *avagy* Morgolódni.
459. az Úrnak kell; Uralkodni: *a'* Szólgának, Szólgálni, és *a'* Bért érdemlenni. *a'* Királynak

Országolni, Kövötteket Követségben küldeni: a' Szomszédokkal Békességet tüzerezni; az ellenséget meg-Szelidíteni. Solder Osztagozni.

460. a' Utóznak kell; magát el-készíteni, Kémlelni, Hartzolni. a' Bajnaknak, Vini. a' Nyilásnak; Arányozni, és Lőni: meg-találni (a' célát) avagy Hibázni: a' Lopószokott Lopni. a' Tolvaj (Emberr) Ölni.

461. a' Fel pörösnec szabad az Al-pöröst; Híni, Citalni, Vadolni: az Al-pörösnec szűkségelő. Allani, és a' Vétket meg-Vallani avagy Tagadni: a' Tanúknac szabad; Eszküdni és Bizonyítani; a' Prokurornak kell azt a' Kinek ügyét fel-vállalta: Örizni, Menteni, Oltalmazni.
462. a' Biró ne unnyon, avagy restüllyen, avagy Szégyenlyen: Itélni: az az, az ártatlant, meg-Igazítani, és neki Kedvezni: a' Bűnést, Káchozatni, és meg-Büntetni: a' Tanácsbéli szokások, egyenlő-képpen Voxolni, avagy Voxal különbözni.
463. a' Hobérnak kell: Csigázni, avagy Kinézni: fejet Venni, avagy Fojtani, avagy fel-Akaszítani: a' Lopónak Függeni.
464. a' Halálnak kell mindeneke meg-Ölni és el-Törteni: a' Hólinak, meg-Kékülni, Senyvedni, Bűszödni.
465. Minden emberekhez illik; Bőlselkedni, a' Jövendőkről Gondot vitelni, az Istent,

Félni,

Félni, Segítségre híni, neki Vallást tenni, és fogadást Fogadni.

466. Elég. Minden meg, vagyon, a' mint Vélem és Itélem. a' mellyeket ha től elmédben tartani akarsz, Bőlsnek tartatol: hanem akarsz, Távozzál-el.

V I.

Tselekedeteknek és Szenvedéseknek

Módgyok.

467. El-Jötté? Azt kérdem ha el-jötté? Valyon el-Jötté? Vajha el-jön-e? Örömet el-jő. Talám, Sőt inkább, Bizonyára. Nem jő, Alig, Semmi-képpen nem.
468. Hol vagyon? Itt, Ott, amott; Kinn, Benn, Ala, Fel; Mindenütt, Sokhol sem, &c. Honnét Jősz sz? Innen, Onnén, Amonnán, &c. Hová mégy? Ide, Oda, Imide: Ki, Bé, &c. Merre? Erté, Arra, Amarra.
469. Mikor térsz vissza? Most, Akkor, Soha sem: Majd, Mindgyárt, Holnap: Hamar, Hirtelen, Lassan: Véletlenül, Gyorsan, Későn, Imamár, Ma, Mindenkor: Most Tegnap, Minap: Régen, Hajdan, Végzetre, &c.
470. Meddig maradt? Sokáig, mind Addig, Mig, Eddig, még Eddig, &c.
471. Miképpen? Hogy-hogy? Jól, Rosszúl &c.

Igy.

Igy, Ugy, A' mint; Ugy mint, Mintha,
Mint, beteg Módgyára.

472. Mennyire? Melly igen? Teljesseggel. Bö-
vön, Igen, Többé, Kevesbé. Eléggé, Fe-
lette igen; Kevesse, Inkább, Szintén,
Tsaknem, Tsak, Akartsak.

473. Hányszor jószsz-el? Egyszer, Kétszer, Há-
romszor, Négyezer, Ötszö, &c. Gya-
kraso, Ritkán, Néha, Ismét, &c.

474. Mitsoda rendel? Edgyütt, Ösze-foglal-
va, Külön; Elsőben, Másodszor, Osz-
tán &c.

475. Miért? Ezért, Ok-nélkül, Hejában, Ön-ké-
nyen &c.

VII.

A' Dolgok és a' Tselekedetek Környül-állás.

476. Minden dolgok avagy mozognak, avagy
nyugosznak: A' mi mozdul, mozdit-
tatik valami-tül, Valami Nélkül, Vala-
mi-re.

477. Avagy, Valami-ből, Valami Altal, Vala-
mi-ben.

478. Avagy valami Felől, valami-hez, vala-
mig.

479. És

479. Es valami Mellett, Valamin-Tul, Valami
Alatt.

480. A' mi penig nyugszik, nyugszik e' felől, (a-
vagy innét) a' Határon, avagy a' Ha-
tár-ban, avagy a' Határon-Tül: avagy
a' Határ-Tájan.

481. Még penig, an-nál, avagy Közel hozzá,
avagy Távol- tőle.

482. Mozognak penig és nyugosznak egyszer-
s' mind Valaki Végett: avagy Valamiért,
avagy valaki Ellen,

483. Valami Előtt, avagy Valami Után, avagy
azok Között.

484. Valamin-Belől, avagy Valamin-Kivül: a'
Mellett, avagy a' Körül.

485. Más-fali: avagy a' Nélkül, ő tőle Titkon;
avagy Előtte: mindének Tudtára.

486. A' mit a' Pintzében rejtettel, meg-találod
a' Pintzében, A' mi az asztal Alá esett,
az asztal Alatt hever. A' melly madár
a' fa fölibe repült, a' fán ül.

VIII.

A' Dolgoknak és Tselekedeteknek edgyezése.

487. A' Dolgoknak külömb-külobb-féle edgye-

zés

zűsűgy mondatnak: ki: én és te, s'ő, em-
berek vagyunk: mások: is.

488. Avagy te tselekedgyed ezt Avagy én. Akar
te Akar én. Sem én Sem te.

489. Teinkáb Hogy sem én. Nem én Hanem te.
En el megyek: te Penig maradgy meg.
ő akarja De én nem akarom.

490. Noha én el fogok menni, Mind-azon által
jövélte: is. En el-megyek Ugyan, De
te: is.

491. Jövel Ha akarsz: Hanem ha nehézséged-
re vagyon, jövel Hogy lássad.

492. El-jövék azért, Hogy látni kívánom; Tud-
ni-illik azt az en barátomat.

493. Mivel szerelmes barátom: Mert szerelmes
barátom.

494. El-megyek Tehát, Olván Viszszá-for-
dulok.

X.

A' Dolgoknak és a' Szóknak meg-Rövidítése.

495. Hallodéte? Hallom. Ihon vagyok! Imitt
vannak e' Világi első Dolgok, és a' Ki-
váltképpen való Szók az egész Nyelv-
ben.

496.

496. Ugyé: Hajja! Jól vagyok! Örülök rajta.
Nosza menjünk elébb. Ah, Jaj a' hi-
valkodóknak, Oh, Eha.

X.

A' Dolgoknak és a' Szóknak Szokása.

497. Minden dolgok meg sokasítják magokat
nagy bőséggel, a' miképpen a' Szók: is.
Mert a' Tudós Tanító tanít más tanul-
hatókat a' tudományra, bizonyos tanusá-
gokkal A' Tanítvány tanulja a' tanulni
való dolgokat fenyelek alatt.

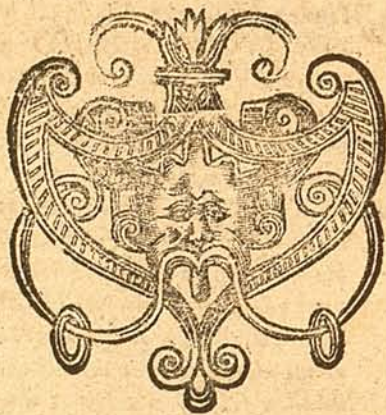
498. Emez a' jó dolgot együtt Tanítja; a' go-
nosztól el-Tanítja, és mindenkor töb-
bet Tanít hozzá, míg szintén meg-Ta-
nítja és által-Tanítja. Ez a' jót ed-
gyütt-Tanulja, a' gonoszt, le-Tanulja,
és mindenkor többet Tanul-hozzá, míg
minden szükséges dolgokat meg-Tanul
és által-Tanul.

499. A' Jó-révő jól téfzen sokakkal: a' Gonosz-
révő, gonoszúl, a' Polztó tsinaló, tsi-
nálposztókat. a' Fegyver-hordozó hor-
doz fegyvert, &c.

500.

500. A' Mellyeket tanulni fogsz a' NYEL-
VEKNEK AJTÁJÁN: a'
melly tenéked immár meg- fog nyilni,
csak hogy ezekkel való élelt jól meg-
tanullyad, a' Következendő Gramma-
tikának és Szókat magyarázó Könyvnek
segítségével.

V E G E.

In V E.